

af den Virksomhed, som gjennem en sig udbredende Centralisation er bleven lagt ind under dens Omraade; den historiske Udvikling i hele den nyere Tid er dog sandelig den, at Staten søger at trække sig tilbage, og i ethvert Fald ikke strækker sine allerede langstrakte Arme længere ud. Det er derfor ikke noget ligegyldigt Spørgsmaal: Hvorledes ere Forholdene nu her i Landet? Jeg vil vissefelig ikke være med til at foreslaae, at Statens Magt over Posten skulde opgives, skjøndt jeg vel kunde ansee det for ønskeligt, at Staten ikke længer havde Postdampskibe, forudsat at den kunde aflutte en fornuftig Overenskomst om den hele indenrigske Dampskibstransport. Det har hidtil vist sig at være umuligt, og, om det i Fremtiden vil blive muligt, vil Tiden vise; men Posten maa Staten i alt Fald beholde. Staten har derimod aldrig haft Jernbanedriften i sin Haand, og det er netop et meget væsentligt Moment, naar man staaer ligeoverfor det Spørgsmaal, om man nu vil vende sig lige imod, hvad jeg vilde kalde den principielle Retning. Man gaar paa eengang imod denne og imod den naturlige Udviklings Gang, naar man nu vil udvide Statens Functioner. Det ligger i Grunden i Sagens Natur, at Statens Embedsmænd i Reglen ikke tage commercielle Hensyn. Ved en begrænset Virksomhed, f. Ex. naar der er Tale om at lave Krudt eller bage Brød, eller andre saadanne simple Functioner, kan Driften meget godt lægges i Hænderne paa Embedsmænd; naar der er Tale om at lave Geværer om, kommer Spørgsmaalet egentlig heller ikke frem, da det er et bestemt Quantum, der skal produceres, og et bestemt Statsformaal, der skal sigsigjøres. Her derimod er der Tale om en vis commercial Evne — thi det er snarere en commercial end en industriel Evne, der udfordres — som — det være sagt til Embedsmændenes Vre — ikke er nogen Egenstabs, som Embedsmændene pleie at lægge for Dagen. Det ligger langt mere for en privat Driftbestyrelse at tage alle disse pecuniaire Hensyn ligeoverfor de bestandigt fremkommende nye Combinationer. Det hører ikke til en Embedsmands Egenstaber at ligge paa Luur efter, hvorledes man bedst kan opnaae Fordele; det hører til Kjøbmandens

Egenstaber, og ikke til Embedsmændens. Men det er et overordentlig væsentligt Element ved hele denne Sag, og det, som det ærede kongevalgte Medlem (Fischer) anførte som noget Forkeert, at nemlig det sjællandske Jernbaneselskab ved sine Daxters Ansættelse mod Nord og Vest havde fulgt forskjellige Regler paa Grund af et Hensyn til de concurrerende Dampskibe, det forekommer mig netop at være det ene Rigtige; det vilde det vistnok falde vanskeligere for en Embedsmand end for en Kjøbmand at gjøre, men det er saa netop en Grund til at lade Bestyrelsen være kjøbmandsmæssig og ikke embedsmandsmæssig. — Allsaa mener jeg, at Sagen fra enhver Side fortjener den allernøiagtigste Overbetælse; men jeg vilde have megen Betænkelighed ved at overgive Jernbanerne til Statens Drift, og jeg for min Person vilde paa ingen Maade være med til at tage Ansvar for at give hele denne Sag denne voldsomme Dreining ud af det Spor, hvori Regjeringen har bragt den.

Suenfon: Det er kun nogle ganske faa Bemærkninger, som jeg skal tillade mig med Hensyn til den ærede Indenrigsministers Udtalelser før. Forsaavidt han saaledes talte om de Besparselser, der vilde indtræde ved Overbestyrelsen, maa jeg dog erindre om, at det sjællandske Jernbaneselskabs Overbestyrelse af de sjenst-tydske Baner ogsaa vil komme til at koste Penge. Om Selskabet vil benytte den samme Overbestyrelse, som det nu har, for alle Banerne, eller vil udvide den, kan for Staten være en ligegyldig Sag, naar der dog beregnes en Udgift til Overbestyrelsen af Banerne. Forsaavidt den ærede Indenrigsminister gjorde opmærksom paa, at den af mig opstillede Beregning ikke slog til, idet det sjællandske Jernbaneselskab kun vil kunne udbringe de af det udstedte Prioritetsobligationer til 86 pCt., saa er det ganske vist, at jeg ikke særligt omtalte dette, men jeg troer dog, at det desuagtet vil vise sig, at min Beregning var rigtig. Jeg havde nemlig omvendt heller ikke ved min Beregning taget Hensyn til, at Selskabet vil komme til at kjøbe det jydsk-sjyenske Driftselskabs Actier til en Cours af 92 pCt. Men naar det sjællandske Selskab saaledes kjøber disse Actier